

FORMULARZ KWERENDY INSTYTUCJI MUZEALNYCH

Projekt „*Muzea w polskiej kulturze pamięci (do 1918 r.): wczesne instytucje muzealne wobec muzeologii cyfrowej*”

finansowany ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego
w Ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki 2015.

INFORMACJE OGÓLNE:

Tytuł/pełna nazwa:

Muzeum Adama Mickiewicza, Biblioteka Polska w Paryżu
[Musée Adam-Mickiewicz, Bibliothèque Polonaise à Paris]

Zmiany w nazwach:

-

Opis instytucji/skrócony (wg wzoru: typ instytucji, charakter zbiorów):

Muzeum biograficzne założone w 1903 przez syna poety Władysława Mickiewicza; mieściło się w budynku Biblioteki Polskiej w Paryżu (w jednej potem czterech salach); zbiory historyczne, pamiątki, biblioteka, archiwum, zbiory artystyczne; zniszczone i zrabowane w czasie II wojny światowej; reaktywowane przez emigrantów polskich we Francji w latach 1950.

Daty działalności / zakres czasowy:

1903-1940; od 1945

Dostępność

pełna

Typ relacji instytucji wobec pamięci

patrymonialna, mnemoniczna

Rodzaj pamięci

narodowa

Obszar pamięci/ nośnik pamięci/ rodzaj zbiorów

DANE INSTYTUCJI :

	OBECNIE	DAWNIEJ
ADRES / SIEDZIBA DANE ADMINISTRACYJNE – województwo/powiat/gmina/ulica / nr działki, zmiany siedzib (daty); REGION HISTORYCZNY	Bibliothèque Polonaise 6 quai d'Orléans 7004 Paris/France	
DANE KONTAKTOWE TELEFON / EMAIL/ WWW	Tél. 01 55 42 83 83 Fax : 01 46 33 36 31	

	http://www.bibliotheque-polonaise-paris-shlp.fr	
GODZINY OTWARCIA	środy, czwartki, piątki i soboty od 14:15 do 18:00	
DYREKTORZY		
ZARZĄDCA		
Budynek muzealny (przekształcenia/nowo wybudowany/zaadoptowany)	Zaadoptowana kamienica	

INFORMACJE HISTORYCZNE:

Typ instytucji (muzeum publiczne, zbiory muzealne instytucji lub organizacji (biblioteka, towarzystwo naukowe, kolekcja prywatna)

Zbiory muzealne biblioteki, muzeum społeczne, muzeum fundacja prywatna

Zakres terytorialny

Miejscowości wymieniane w *Złotej księdze gości MAM 1903-1939*:

Berlin, Bolechów, Budapeszt, Cepcewicz na Wołyniu, Chicago, Cleveland (Ohio, USA), Częstochowa, Dąbrowa Górnicza, Genewa, Gniezno, Haga, Hruczów-Drohobycz, Jarosław (w Galicji), Kalamazoo (Mitch., USA), Kalifornia, Kalisz, Kiercze na Krymie, Kijów, Kraków, Lizbona, Londyn, Lublin, Lwów, Łódź, Marsylia, Mielżynów, Mogilew, Moskwa, Nakła w Wielkopolsce, Nerri (Włochy), New York, Nowogródek, Oberslogau, Oisemont, Oknica na Podolu, Parana (Brazylia), Paryż, Philadelphia (USA), Pilaszkowice, Pittsburg (USA), Płońsk, Port Artur, Port-Said (Egipt), Poznań, Praga (czeska), Przemyśl, Puławy, Radom, Rio de Janeiro, Rouen, Rymanów, Rzeszów, Tarnopol, Tarnów, Tomszo, Turyn, Sankt Petersburg, Siemieńska Wola, Szymborze na Kujawach, Warszawa, Wiedeń, Wilno, Włocławek, Zakopane, Zamość

Historia instytucji (szczegółowa)

Muzeum Adama Mickiewicza w Bibliotece Polskiej w Paryżu, jest najstarszym muzeum mickiewiczowskim; zostało założone staraniem syna poety Władysława Mickiewicza. W latach 1880. przekazał on do Muzeum Narodowego w Krakowie niektóre portrety i dokumenty po ojcu z zamiarem zorganizowania tam osobnej ekspozycji ku czci. Jednakże zorganizowane na prędkę prezentacje uznał za mało fachowe i zbyt skromne. Postanowił więc stworzyć taką instytucję w Paryżu w budynku Biblioteki Polskiej przy Quai d'Orléans nr 6 (z przeznaczeniem przeniesienia jej do kraju po odzyskaniu niepodległości). Prace adaptacyjne opłacone z funduszy pozostałych ze zbiórki na pomnik Mickiewicza w Warszawie rozpoczęto w 1901 roku. Inauguracja muzeum miała miejsce 3 maja 1903 roku. Muzeum stało się ważną placówką kulturalną dla przebywających w Paryżu Polaków z całego świata. W pierwszym okresie istnienia (1903-1918) odwiedziło je [...] osób. Funkcję dyrektora sprawował do śmierci Władysław Mickiewicz (1903-1926); kolejnym był Franciszek Pułaski (1926-1956); pracownicy (inventaryzacja i katalogowanie): Adam Lewak, Maria Jarosławska-Gałezowska, Bronisława Monkiewicz

W czasie II wojny światowej w 1940 roku, zbiory MAM (rękopisy) i Biblioteki Polskiej zostały częściowo ewakuowane na tereny „Wolnej Francji”, część pozostawioną natomiast zrabowali (m.in. zabytkowe meble) i zdewastowali Niemcy. Dostała się ona za pośrednictwem Sowietów w ręce komunistycznych władz polskich i włączona jako stały depozyt do Muzeum Literatury w Warszawie (1955).

Po wojnie i szeregu procesów z rządem krajowym środowisko emigracyjne we Francji reaktywowało Bibliotekę Polską i MAM. Powstały tu nowe zbiory, stworzone przede wszystkim dzięki wielu darowiznom i zapisom testamentowym (uzupełniły one niewielką część uratowaną z pierwotnej kolekcji).

Darczyńcy/Sprzedawcy (imiona i nazwiska, charakterystyka przekazanych darów/sprzedanych eksponatów; data)

Zasadnicza część zbiorów pochodziła z przekazu Władysława Mickiewicza

Zbiory (zasoby – też ilościowo, historia, charakterystyka)

Zbiory zgromadzone (po części odziedziczone) przez Władysława Mickiewicza: pamiątki (włosy, pierścionki podarowany przez emigrację po napisaniu *Ksiąg pielgrzymstwa polskiego*, biurko, dukat ślubny itd.); portrety malarskie, rysunkowe, rzeźbiarskie i graficzne Adama Mickiewicza, jego najbliższych i przyjaciół; ikonografia związanych z poetą miejsc, wydarzeń, dzieł; autografy listów, rękopisy utworów poetyckich i pism, fotograficzne kopie portretów (m.in. słynny portret dagerotypowy).

Anna Czarnocka, *Kolekcje artystyczne Biblioteki Polskiej w Paryżu*

(http://www.bibliotheque-polonaise-paris-shlp.fr/index.php?id_page=20294):

„W zbiorach muzeum odnajdziemy liczne portrety przedstawicieli emigracji polskiej, głównie w formie rycin, litografii, rzeźb czy medali – w tym wiele autorstwa Władysława Oleszczyńskiego (1807 – 1866) oraz francuskiego rzeźbiarza

Davida d'Angers (1788 – 1856), którego z Adamem Mickiewiczem po pierwszym spotkaniu w Weimarze w 1829 roku łączyły więzy przyjaźni. Jego dłuta jest też

piękny biust poety wykonany już za czasów jego paryskiej bytności w 1835. Do rzadkich pamiątek należy wykonany przez francuskiego artystę Maurice N. Borrel'a (1804 – 1882) srebrny medal na cześć trzech profesorów Collège de France, Adama Mickiewicza, Jules'a Micheleta i Edgara Quinet'a ofiarowany przez studentów w 1845 rok, a także jego inna wersja w brązie. Ze zbiorów muzealnych pochodzi cały

cykl portretów rodziny Mickiewiczów malowanych przez siostrę przyrodnią Celiny ...”

Organizacje działające przy muzeum (krótka charakterystyka, najważniejsze postaci, historia, datowanie)

Muzeum należy do Towarzystwa Historyczno-Literackiego w Paryżu. Towarzystwo utworzono w 1854 roku w wyniku połączenia dwu polskich towarzystw emigracyjnych utworzonych po upadku powstania listopadowego w Paryżu: 1. Towarzystwa Literackiego założonego w 1832 roku m.in. przez Teodora Morawskiego, Józefa Bema, Ludwika Platera, Andrzeja Plichty, Jana Nepomucena Umińskiego i Adama Jerzego Czartoryskiego (który został dożywotnim prezesem Towarzystwa). Cel jego działalności miało być „zbierać i ogłaszać materiały dotyczące się dawnego Królestwa Polskiego, jego obecnego położenia lub pomyślności przyszłej, a to w widoku zachowania i ożywiania w opinii narodów spóeczucia, które dla Polski okazywały”. W 1833 powstał Dział Nauki i Umiejętności a w 1838 Wydział Statystyczny (istniejący do 1842 r.) oraz Bibliotekę Polską. 2. Towarzystwa Historycznego – utworzonego w 1836 r. jako Wydział Historyczny Towarzystwa Literackiego pod prezesurą Joachima Lelewela, z Adamem Mickiewiczem jako sekretarzem i Karolem Sienkiewiczem jako kierownikiem; w 1851 Wydział usamodzielniał się.

Strategia pozyskiwania zbiorów

Darowizna syna poety / darowizny, zapisy testamentowe, depozyty

Ekspedycje naukowe organizowane przez muzeum

WYSTAWY I DZIAŁALNOŚĆ POPULARYZATORSKA:

Wystawy stałe

Pierwotnie wystawa była zorganizowana w jednej z sal trzeciego piętra budynku Biblioteki Polskiej przy quai d'Orléans, potem rozszerzono ją na cztery kolejne sale. We wnętrzach tych znajdowały się gabloty, w których eksponowano pamiątki, fotografie, autografy i niewielkie przedmioty; na ścianach rozwieszono graficzne i malarskie portrety, medaliony portretowe oraz autografy oprawione w ramki. Eksponowano tu także meble, a wśród nich biurko poety.

Wystawy czasowe

1946 wystawa zbiorów ocalonych przed konfiskatą i grabieżą w czasie wojny

Katalogi zbiorów i wystaw

A. Lewak, *Katalog rękopisów Muzeum Adama Mickiewicza w Paryżu*, Kraków 1931; B. Monkiewicz, E. Fiszer, *Inventaire du Musée Adam Mickiewicz, portraits et souvenirs*, Paris 1948

ŹRÓDŁA:

Publikacje wydawane przez instytucję

Bibliografia

W. Mickiewicz, *Muzeum Mickiewiczowski*, „Przegląd Biblioteczny” 1908 (1), 3-4, s. 175-188; B. Monkiewicz, *Musée Adam Mickiewicz à Paris. Notice explicative à l'usage des visiteurs*, Paris 1929; F. Pułaski, *Sprawozdanie z działalności Biblioteki Polskiej w Paryżu (od 3 05. 1939 do 3. 05. 1940)*, Nicea 1944; I. Gałęziowska, *Bibliothèque polonaise de Paris 1839-1939*, Paris 1946, s. 19-20; F. Pułaski, *Biblioteka Polska w Paryżu w latach 1893 – 1946*, Paryż 1948; T. E. Domański, *Muzeum Adama Mickiewicza*, w: *Muzea, biblioteki i archiwa polskie na Zachodzie* pod red. ks. H. Fokcińskiego, N. Kozłowskiej, B. Mękarskiej-Kozłowskiej, J. Morkowskiego, Londyn 1991, s. 24-33; T. F. de Rosset, *Polskie kolekcje i zbiory artystyczne we Francji w latach 1795-1919. Między "skarbnicą narodową" a galerią sztuki*, Toruń 2005, s. 191-193.

Archiwa / zespoły archiwalne / źródła / inwentarze

Ciekawe cytaty

Zasoby ikonograficzne (opis, lokalizacja)

9 fotografie przedstawiających ekspozycje MAM (1920-1930), Biblioteka Polska w Paryżu /Towarzystwo Historyczno-Literackie [Bibliothèque Polonaise de Paris/Société Historique et Littéraire Polonaise]: nr inw. THL.BPP.Phot.Mic.372-380 [12.09.2017:
[http://pauart.pl/app/browse?q=~\(query~%27Muzeum*20adama*20mickiewicza~pageRequest~\(sort~\(property~%27_score~direction~%27DESC\)\)~pageNumber~0\)\)](http://pauart.pl/app/browse?q=~(query~%27Muzeum*20adama*20mickiewicza~pageRequest~(sort~(property~%27_score~direction~%27DESC))~pageNumber~0)))]

UWAGI:

Wybitne postacie wpisane do *Złotej księgi gości MAM 1903-1939*:

Konopnicka Maria, Paderewski Ignacy Jan z żoną Heleną, Gadon Lubomir, Weisenhoff Stanisław, Szymanowski Wacław [rzeźbiarz], Krzyształowicz Franciszek, Krzyształowiczowa Józefa, Waliszewski Kazimierz, Woźnicki Kazimierz Roman, Stołyhwo Kazimierz, Postawka x. Leon, Leśmian Bolesław, Gałęzowski Józef, Kasprowicz Jan, Elzenberg Henryk, Lipczyński Leon [muzyk], Biegas Bolesław, Żeromski Stefan [2 razy], Żeromska Helena, Reymont Władysław Stanisław, Czartoryski Adam, Batowski Zygmunt, Maciąg Adam [lekarz, generał], Lanckoroński Karol [maj 1907], Wierusz Kowalski Czesław [październik 1907], Jeleński Konstanty [dyplomata, ojciec Kota Jeleńskiego czerwiec 1908], Bourdelle Emile Antoine [kwiecień 1909], Alma Tadema Laurence [maj 1909], Piłsudski Bronisław [wrzesień 1909], Gloger Zygmunt [wrzesień 1909], Łoza Stanisław [styczeń 1910], Kraushar Aleksander [1910], Tyszkiewicz Benedykt [1910], Kacprzak Marcin [lekarz, student na Sorbonie; wrzesień 1911], Glass Alina [grudzień 1911], Taube Gustaw [styczeń 1912], Kukiel Marian [maj 1912], Bałzukiewicz Bolesław [maj 1912], Pajzderski Nikodem [maj 1912], Sienkiewicz Henryk [lipiec 1912], Kramsztyk Roman [lipiec 1912], Weyssenhoff Józef 3 02 1913 [pisarz, krytyk], Lentz Stanisław [wrzesień 1913], Treter Mieczysław [wrzesień 1913; luty 1914], Głowiński Apolinary (art. rzeźbiarz)

[wrzesień 1913], Nusbaum-Hilarowicz Tadeusz [prawnik, luty 1914], Chwistek Leon [luty 1914], Hulewicz Kazimierz 19 12 1916 [pisarz], Madeyski Antoni 6 01 1917 [rzeźbiarz], Seyda Marian 1 05 1917 [publicysta polityk nacjonalistyczny], Dybowski Jan [przyrodnik profesor kolekcjoner, lipiec 1917], Geniusz Mieczysław [28 05 1919], Hofman Wlastimil [lipiec 1919], Piłsudski Józef [4 lutego 1921], Kazimierz Woźnicki [luty 1921], Komornicki Stefan konserwator muzeum xx Czartoryskich w Krakowie [maj 1923], Lubelski Mieczysław rzeźbiarz [październik 1925], Tatarkiewicz Władysław [listopad 1926], Tatarkiewiczowa Teresa [listopad 1926], Puciata Pawłowska Jadwiga [listopad 1926], Pawłowski Bronisław [listopad 1926], Janta Połczyński Aleksander [listopad 1929], Gwozdecki Gustaw [lipiec 1930], Valery Paul [maj 1932], Sieroszewski Wacław [maj 1934]

OPRACOWANIE:

Autor opracowania:

12.11. 2017

Tomasz F. de Rosset

Data sporządzenia karty:

Wyjazdy studyjne w celu wykonania karty, daty:

Paryż (Biblioteka Polska) 18-19. 10. 2017

METADANE* (wypełnia redaktor portalu)

TYTUŁ (Miejscowość-nazwa instytucji)	
LOKALIZACJA GPS	
KLASYFIKACJE	
DATA UTWORZENIA	
AUTOR WPISU/REDAKTOR/KOREKTOR	
RELACJE	
TAGI	
SYGNATURA	
PRAWA	